

دبیرخانه برنامه درسی ملی
کمیته مواد و رسانه ها

اصول کلی حاکم بر سیاست های ناظر به وضع مطلوب

مواد و رسانه ها و مراکز یادگیری

ویراست پنجم

(پیش نویس - غیر قابل استناد)

مسئول کمیته:

محمود مهر محمدی

اعضاء:

سرکارخانم آمنه احمدی و آقایان حمیدرضا کفاش، علیرضا حاجیان زاده،

مهندس بهروز کهزادی، علی رضا ذوقی پورو غلامحسین حسین زاده

ناظر کمیته:

عسگرملکی بیرجندی

دبیر کمیته:

غلامحسین حسین زاده

۲۴ مهر ماه ۱۳۸۷

الف: اصول کلی حاکم بر سیاست های ناظر به مواد و رسانه ها و مراکز

یادگیری

• تعریف:

اصول کلی شامل موازین و مفروضاتی است که خرد جمعی کمیته مواد و رسانه ها بر آن ها صحنه گذاشته و معرفت توافقات اساسی است که سیاست های پیشنهادی، در کلیه ابعاد و در ارتباط با تمامی انواع و مراکز، بایستی با آن ها همخوانی و هماهنگی داشته باشند. بدین ترتیب، اصول کلی خود به منزله بخشی از خروجی های کمیته محسوب می شود که به بخش اصلی خروجی ها (همان سیاست ها) جهت و معنا می بخشد^۱.

• اصول کلی

- در تربیت رسمی و عمومی هیچ گاه نباید حضور تکنولوژی آنقدر پررنگ شود که حضور مربی در فرایند تربیت (یا مفهوم "مدرسه") بلا موضوع تلقی شود یا این که تکنولوژی جایگزین معلم / مربی یا مدرسه گردد. این بدان معناست که فرایند تعلیم و تربیت را دارای وابستگی ذاتی به مربی دانسته شده و تکنولوژی نباید حضور او در متن این فرایند و عاملیت وی را منتفی سازد.
- تنوع مواد، رسانه ها (بسته ها) و مراکز باید از جمله با عنایت به تنوع موجود در جامعه از حیث فرهنگ و شرائط بومی و محلی در دستور کار قرار گیرد.
- موازین علمی، به ویژه روان شناختی و بالاختص و ویژگی های رشد عاطفی، شناختی و همچنین قابلیت های مهارتی گروه سنی مخاطب، باید در طراحی و تولید مواد و رسانه ها مورد توجه قرار گیرد.
- مواد و رسانه نباید معلم را از تفکر و اندیشه ورزی برای بهبود عملکرد خویش با اتکاء به تدابیر شخصی بازدارد.
- به دستاوردها و تولیدات ابتکاری معلمان و دانش آموزان ارجحیت داده شود.
- به کاربرد مواد و رسانه های طبیعی (غیر مصنوعی) در فرایند تعلیم و تربیت اهمیت داده شود.

^۱ دامنه بحث درباره اصول کلی طبق تعریف ارائه شده می تواند از آن چه ناظر به مواد و رسانه ها (تکنولوژی آموزشی سخت) می شود فراتر رفته و اصول ناظر به ماهیت فرایند یاددهی یادگیری و طراحی آموزشی (تکنولوژی آموزشی نرم) را که دارای تقدم رتبی نسبت به مواد و رسانه هاست را نیز در برگیرد.

- التزام مواد و رسانه ها به رویکرد، اهداف و مضامین برنامه درسی رسمی گرچه ضروری است، لیکن این التزام نباید انحصاری تلقی نشود. التزام مطلق مواد و رسانه ها به اهداف نظام آموزشی (که چه بسا در برنامه های درسی رسمی مستقیماً مورد توجه قرار نگرفته اند) ملاک نهائی است.
- مواد و رسانه ها باید با اقتضائات ساختار ۳ وجهی برنامه های درسی (تجویزی یا الزامی، نیمه تجویزی یا انتخابی و غیر تجویزی یا اختیاری) هماهنگ باشد.
- یادگیری فعال، در برابر یادگیری منفعل، مکانیکی و القائی باید در مواد و رسانه ها تعبیه شده و از این طریق ترویج شود.
- محیط یادگیری باید به فراتر از مرزهای کلاس درس و مدرسه امتداد یابد. این معنا باید از طریق مواد و رسانه ها نیز پشتیبانی شود.
- ضمن بهره برداری از منابع بالقوه و بالفعل موجود در سطح جامعه (به ویژه جامعه محلی)، نظام متولی مواد و رسانه ها باید در اندیشه خلق مراکز و منابع (موقعیت ها و فرصت های) یادگیری بدیع نیز باشد.
- سیاستگذاری و نظارت در حوزه مواد، رسانه ها و مراکز یادگیری یک تکلیف حاکمیتی بوده و سائر شئون قابل واگذاری و برون سپاری است.

ب: چارچوب تدوین مانیفست (سیاست های ناظر به وضع مطلوب) مواد،

رسانه ها و مراکز یادگیری خارج از مدرسه

- انواع مواد و رسانه ها عبارتند از:
 - مواد و رسانه های مکتوب
 - مواد و رسانه های غیر مکتوب
 - وسایل و تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی
 - مواد و رسانه های نرم افزاری و شبکه ای

• ابعاد سیاستگذاری در خصوص مواد و رسانه ها در سطح ملی:

○ تهیه شامل:

۱. اطلاعات: بیانگر جمع آوری اطلاعات در مورد میزان دسترسی به ابزار و امکانات آموزشی در یک سطح سازمانی می باشد.
۲. انتخاب: به نحوه گزینش ابزار و امکانات آموزشی باز می گردد.
۳. اکتساب: بیانگر نحوه به دست آوردن ابزار ها و امکانات و منابع تأمین مالی آنها می باشد.

○ تولید شامل تولید ابزار و امکانات آموزشی

- توزیع که ناظر به نحوه توزیع ابزار و امکانات بین واحدهای تحت پوشش است.

○ کاربرد شامل:

۱. کاربرد: بیانگر نحوه استفاده از ابزار و امکانات آموزشی است.
۲. تدوین پروژه ها: تدوین پروژه های خاص آموزشی یا یکپارچه نمودن آزمایشات و تحقیقات مربوطه در نهادهای آموزشی

○ پشتیبانی شامل:

۱. نگهداری و جایگزینی: به عملیات نگهداری در جریان کار و بعد از دوره ضمانت ابزار و امکانات آموزشی باز می گردد.
۲. پشتیبانی پژوهشی: انجام فعالیت های پژوهشی در چارچوب تست نمودن امکانات، فرموله کردن مشخصات فنی آن ها و تعریف رویه های کنترلی در مورد آنها.
۳. پشتیبانی آموزشی: که به آموزش استفاده کنندگان در ابزار و امکانات آموزشی در این مراکز و واحدهای تحت پوشش باز می گردد.

○ ارزیابی که ناظر به ارزیابی از نحوه استفاده از ابزار و امکانات و اثربخشی آن

است

○ سیاست گذاری شامل:

۱. هماهنگی فعالیت ها: که از طریق مراکز مختلف صورت می پذیرد.
۲. برقراری ارتباط با سایر عناصر ذی مدخل در امور آموزشی مثل صنایع، شرکت های خصوصی تولید کننده ابزار و امکانات آموزشی و ... (دانشگاه تهران، ۱۳۷۲)

• استلزامات نهادی (یا ساختاری)

به دنبال تعیین سیاست ها ، به تعیین استلزامات در ابعاد نهادی ، قوانین و مقررات ، انسانی و مالی پرداخته خواهد شد. برای استلزامات نهادی (یا ساختاری) می توان با توجه به ماتریس ذیل تعیین تکلیف نمود.

نهاد عامل و پشتیبان	نهاد پشتیبان	نهاد عامل	
مثال: مرکز منابع یادگیری	مثال: کتابخانه	مثال: آزمایشگاه ، کارگاه	مدرسه
؟؟	مثال: مرکز منابع یادگیری	؟؟	منطقه
؟؟	؟؟	؟؟	استان
؟؟	؟؟	مثال: صنایع آموزشی ، سازمان پژوهش	کشور
			بخش خصوصی

• انواع منابع و مراکز یادگیری خارج از مدرسه: این مراکز در فضای موضوعات و مباحث واگذار شده به کمیته مواد و رسانه ها و به عنوان مقوله مکمل (محور پنجم در کنار انواع چهارگانه) در نظر گرفته می شود (معنای عام آن مد نظر نیست) و شامل مواردی از قبیل آنچه ذیلاً مورد اشاره قرار می گیرد است:

- خانه های علم و تکنولوژی
- خانه های فرهنگ
- پژوهش سراهای دانش آموزی
- پژوهش سراهای معلم
- کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان
- موزه علوم و فناوری

• ابعاد سیاستگذاری در خصوص مراکز یادگیری خارج از مدرسه در سطح ملی:

- جایگاه / ماموریت / کارکرد تخصصی
- مواد و رسانه های مورد نیاز
- نهاد (های) سیاستگذار
- نهاد (های) تامین کننده منابع مالی
- نهاد (های) تامین کننده منابع انسانی
- نهاد (های) متولی راه اندازی یا تاسیس
- نهاد (های) بهره بردار و نگهداری کننده
-

ج: ملاحظات مدیریتی در فرایند تدوین پیش نویس سیاست ها:

- از نمودار استخوان ماهی در فرایند تدوین سیاست ها بهره برداری لازم به عمل آید.
- مطالعه درون داد مراحل و چگونگی وضع قانون در جمهوری اسلامی ایران
- مطالعه درون داد " افسانه سیاست گذاری در وزارت آموزش و پرورش " و بهره برداری مقتضی از آن.
- سیاست های پیشنهادی باید با توضیحات هرچند مختصر مدلل شده و توجیحات مربوط به انتخاب آن ارائه شده باشد. از جمله مبانی قابل استناد در این زمینه مفروضات یا پیش فرض های کمیته و همچنین فهرست اصول حاکم است.
- پیش نویس سیاست ها در هر بخش حداکثر تا تاریخ ۱۳۸۷/۸/۵ به دبیر کمیته تحویل گردد.